

Turkis

JURIDISK RÅDGIVNING
FOR KVINNER

EKTEFELLERS RETTSSTILLING

Forord

Ekteskapsloven av 1991 er den sentrale loven som regulerer ulike forhold ved ekteskapet i Norge. Ekteskapsloven består av ulike paragrafer (§) som regulerer forholdet under ekteskapet og ved ekteskapets slutt. Til venstre i brosjyren finner man paragrafen som gjengir rettsregelen som det blir skrevet om i denne brosjyren. Ekteskapsloven er forkortet til el. Står det for eksempel, jf. el § 58 til venstre, betyr dette at teksten du leser til høyre kommer til uttrykk i ekteskapslovens paragraf 58.

Målet med denne brosjyren er å gi en kortfattet fremstilling av juridiske spørsmål som er aktuelle i forbindelse med ekteskap. Formålet med brosjyren er å gjøre leseren i stand til å se hovedproblemene som kan oppstå i den forbindelse, og å gjøre leseren bevisst på sine rettigheter. For å få denne kunnskapen vil brosjyren gjennomgå de viktigste temaene innen ekteskapsloven, men vil ikke gjennomgå alle tema.

De reglene som gjennomgås i denne brosjyren gjelder ikke for samboere, kun de som har inngått gyldig ekteskap. Samboerskap blir ikke regulert av ekteskapsloven uansett hvor lenge man har vært samboere. Hvis man har spørsmål angående samboerskap kan man etter henvendelse til JURK få informasjon og råd.

JURK tar forebehold om eventuelle endringer som trer i kraft etter revideringen.

Oslo, juni 2001

Karianne Andreassen
Aud Helen Hølmen
Cicilie Ingrirud
Marte Sofie Kjellesvig

Revidert høsten 2007 av Silje Meek, Ingrid Brucker og Karianne Dyrø.

Revidert
Oslo, januar 2013
Benedicte Olsen

Kapittel 1 **Formuesforholdet/eierforholdet mellom ektefeller under ekteskapet**

- 1.1 Råderetten
- 1.2 Sameie
- 1.3 Gjeldsansvar
- 1.4 Underholdsplikt
- 1.5 Opplysningsplikt om økonomiske forhold

Kapittel 2 **Formuesordningen**

- 2.1 Innledning
- 2.2 Felleseie/skjevdeling
- 2.3 Særeie/ektepakt
- 2.4 Formkrav for ektepakt

Kapittel 3 **Fremgangsmåte ved separasjon og skilsmisse**

- 3.1 Mekling
- 3.2 Separasjon
- 3.3 Skilsmisse
- 3.4 Virkningene av separasjon og skilsmisse

Kapittel 4 **Skifte**

- 4.1 Innledning
- 4.2 Verdimessig fordeling
- 4.3 Skjevdeling
- 4.4 Følgende eiendeler kan en ektefelle holde utenfor deling
- 4.5 Særeie
- 4.6 Naturalfordeling
- 4.7 Utgifter fra samlivsbruddet til skiftet er avsluttet
- 4.8 Oppgjør ved den ene ektefelles død

Kapittel 5 **Andre spørsmål**

- 5.1 Ektefellebidrag
- 5.2 Midlertidige avgjørelser om separasjon, bruksrett, bidrag og besøksforbud

5.3 Privat og offentlig skifte

Kapittel 6

Eksempel på skifteoppgjør og skifteavtale

6.1 Faktum

6.2 Verdimessig fordeling

6.3 Naturalfordeling

6.4 Skifteavtale

Kapittel 7

Kilder

1.0 FORMUESFORHOLDET/EIERFORHOLDET MELLOM EKTEFELLER UNDER EKTESKAPET

I formuesforholdet mellom ektefeller under ekteskapet er det to begreper som er sentrale, eneeie og sameie. Veldig mange forveksler dette med felleseie og særeie. De sistnevnte begrepene kommer kun til anvendelse når man skal dele eiendelene ved ekteskapets slutt. Det er derfor viktig at man ikke forveksler disse begrepene.

Eksempel:

Lars og Kari er gift. Lars kjøper seg en sykkel, denne sykkelen er Lars sitt eneeie.

Noe senere går Lars og Kari fra hverandre, de skal dele sine eiendeler og verdier. Sykkelen er dermed en del av deres felleseie, og sykkelen skal dermed deles.

Du vil lære mer om disse begrepene senere i brosjyren.

1.1 Råderetten

Rådighet over egne eiendeler, jf. el. § 31 første ledd.

Under ekteskapet har ektefellene i utgangspunktet full rett til å råde over sine egne eiendeler og verdier. Dette gjelder både det som er anskaffet før og det som er anskaffet under ekteskapet. En ektefelle kan derfor fritt selge, gi bort eller forbruke egne eiendeler og verdier. På den annen side har ektefellene ingen rett til å råde over det den andre ektefellen eier. Det en ektefelle eier, sier vi gjerne tilhører ektefellenes rådighetsdel. Det en ektefelle eier alene er ektefellens eneeie.

Unntak, jf. el. § 32

Det finnes enkelte begrensninger i råderetten selv om en av ektefellene er eneeier. En ektefelle kan ikke uten skriftlig samtykke fra den andre ektefellen overdra, pantsette, forpakte bort, inngå eller si opp en leieavtale for en eiendom som benyttes som felles bolig. Med felles bolig menes den boligen ektefellene bor sammen i. Dette gjelder uansett hvem av ektefellene som eier eller leier boligen. For eksempel betyr dette i praksis at begge ektefellene må skrive under for at felles bolig kan bli solgt.

1.2 Sameie

Eiendeler som erverves sammen er sameie, jf. el.

Ektefellene kan som nevnt råde fritt over egne eiendeler. Dette innebærer blant annet at de kan avtale at eiendeler skal være i

§ 31 annet ledd og tredje ledd.

sameie mellom dem. Mellom ektefeller vil sameie også kunne oppstå uavhengig av avtale. Dette har sammenheng med det spesielle fellesskapet ekteskapet innebærer. Eiendeler som erverves av begge ektefellene blir automatisk sameie mellom dem. Sameie kan også oppstå på grunnlag av sammenblandet økonomi, betaling av felles utgifter og lignende. Det kan videre etableres sameie ved arbeid i hjemmet.

Sameieloven

Retten til å råde over sameiegjenstander følger vanlige sameierettslige regler og det er Sameieloven av 1965 som regulerer dette. Det betyr i all hovedsak at man kan råde over sin andel av gjenstanden. De begrensningene i råderetten som er nevnt i punkt 1.1 ovenfor, vil også gjelde for sameiegjenstander.

Sameieandel som gave, jf. el. § 50 og § 54.

Hvis en sameieandel gis som gave fra den ene ektefellen til den andre, må dette gjøres i ektepaksform for at avtalen skal være gyldig. Les mer om ektepakt under punkt 2.3.

1.3 Gjeldsansvar

Kan ikke stifte gjeld for den andre, jf. el. § 40.

En ektefelle kan som hovedregel ikke stifte gjeld med virkning for den andre ektefellen. Man kan med andre ord ikke bli ansvarlig for den andre ektefellens gjeld.

Unntak, jf. el. § 41.

Det finnes unntak for denne regelen, men disse har i dag liten praktisk betydning.

Når den ene ektefellen stifter gjeld i forbindelse med kjøp av varer og tjenester til familiens underhold og eget nødvendig behov, kan også den andre ektefellen bli ansvarlig overfor kreditor. Bestemmelsen regulerer ikke gjeldsansvaret innad mellom ektefellene.

Et tilfelle som er av praktisk betydning, er hvis en ektefelle inngår en avtale med et strømselskap på vegne av begge eller den andre ektefellen, da vil avtalen kunne binde den andre ektefellen. Dette er fordi man anser strøm som en nødvendig tjeneste for familiens underhold.

1.4 Underholdsplikt

Underholdsplikten, jf. el.§ 38.

Ektefellene har sammen ansvaret for de utgiftene og det arbeidet som kreves for det felles hushold og til dekning av andre felles behov, oppfostringen av barna og hver av ektefellenes særlige behov. Dette omfatter utgifter til klær, fornøyelser, transport, lege og lignende. Ektefellene kan bidra med penger, arbeid i hjemmet eller på annen måte.

Hver ektefelle skal yte etter evne. Her vil blant annet ektefellens formuesforhold og inntektssituasjon ha betydning. Dette må vurderes konkret i det enkelte tilfellet.

Kan kreve penger, jf. el.§ 38 annet ledd.

En ektefelle kan i rimelig utstrekning kreve penger av den andre ektefellen til å dekke utgifter som nevnt ovenfor. En ektefelle som ikke oppfyller plikten til å stille nødvendige midler til rådighet for den andre, kan av domstolen pålegges å betale bestemte beløp.

1.5 Opplysningsplikt om økonomiske forhold

Må gi opplysninger om det økonomiske forholdet, jf. el.§ 39.

Ektefeller har plikt til å gi hverandre de opplysninger som er nødvendige for å vurdere deres økonomiske stilling. For dette formålet kan en ektefelle kreve at den andre gir opplysninger om eller kopi av den andres selvangivelse og likning. En ektefelle kan også kreve opplysninger av likningsmyndighetene og av banken og forsikringsselskaper med videre. Denne retten har man inntil det økonomiske oppgjøret etter en separasjon eller skilsmisse er avsluttet.

2.0 FORMUESORDNINGEN

2.1 Innledning

Som nevnt vil avtaler om felleseie eller særeie ikke ha betydning mellom ektefellene så lenge de er gift. Betydningen viser seg først i det ektefellene skal foreta et skifte ved ekteskapets oppløsning, enten ved skilsmisse eller ved dødsfall. Ved dødsfall skal man også dele midlene etter ekteskapslovens regler. Les mer om deling av midler ved en ektefelles død under punkt 4.8.

2.2 Felleseie/skjevdeling

Felleseie er hovedregelen, jf. el. § 56.

Dersom ingen avtale er inngått, har ektefellene felleseie. Felleseiet består av begge ektefellenes rådighetsdeler (Det som både er eneie og sameie). Felleseie er altså de midler hver av ektefellene eier ved ekteskapets inngåelse og det som erverves under ekteskapet. Det er her viktig å presisere at felleseie ikke medfører noen begrensning i en ektefelles rett til å råde over egne eiendeler enn det som er nevnt i punkt 1.1.

Hovedregel for deling ved ekteskapets slutt, jf. el. § 58.

Når ekteskapet oppløses, skal felleseiet som hovedregel deles likt etter at det er gjort fradrag for gjeld. Felleseie er alle gjenstander og verdier som er nevnt ovenfor, uavhengig av hvem av ektefellene som eier dem.

Unntak for deling, jf. el. § 59

Selv om utgangspunktet ved delingen av felleseiet er at man skal likedele formuen, finnes det viktige unntak. Et slikt unntak er skjevdeling. Verdien av formue som klart kan føres tilbake til midler som en ektefelle hadde da ekteskapet ble inngått eller senere har ervervet ved arv, eller gave fra andre enn ektefellen, kan holdes utenfor delingen. Det er dette som kalles skjevdeling. Du kan lese mer om hvordan man deler disse midlene i punkt 4.3.

2.3 Særeie/ektepakt

Kan avtale en annen formuesordning, jf. el. § 42.

Ektefellene kan avtale en annen formuesordning enn felleseie. De kan bestemme at det dem eier eller senere erverver, skal være unntatt fra deling. Dette kalles særeie. Ektefellene kan avtale dette både før og etter inngått ekteskap. Denne type avtaler må inngås ved ektepakt.

Særeievarianter følger av el. § 42.

En avtale om særeie kan gjelde begge eller bare den en ektefelles formue. Den kan også gjelde bare deler av formuen, for eksempel

slik at boligen er hustruens særeie. Avtalen kan også gjøres tidsbegrenset eller betinget av ektefellene ikke får felles barn. Ektefellene kan også bestemme at særeie ikke skal gjelde ved den ene ektefellens død, såkalt skillsmissesæreie. En slik avtale kan begrenses til å gjelde bare dersom en bestemt av ektefellene dør først.

Ektefellene kan i ektepakt kun avtale de ulike særeievariantene som ekteskapsloven oppstiller. De kan for eksempel avtale særeie ved skilsmisse, men felleseie ved død, men det er ikke mulighet å avtale felleseie ved skilsmisse og særeie ved død.

2.4 Formkrav for ektepakt

Formkravene for ektepakt, jf. el. § 54.

For at særeie skal være gyldig avtalt, må avtalen følge formkravene for ektepakt. Er formkravene fulgt, vil ektepakten være bindende for ektefellene selv, og deres arvinger.

Tinglyst for å være gyldig overfor kreditor, jf. el. § 55.

For at ektepakten skal være gyldig overfor ektefellenes kreditorer, må den være tinglyst i ektepaksregisteret i Brønnøysund.

Fast eiendom må tinglyses dobbelt, jf. § 55 annet ledd.

En ektepakt som overdrar fast eiendom fra den ene ektefellen til den andre, må dessuten tinglyses hos registerføreren for tinglysing i fast eiendom i Høyfoss etter de alminnelige regler i tillegg til ektepaksregisteret i Brønnøysund.

Flere krav til gyldig ektepakt, jf. el. § 54.

En ektepakt må inngås skriftlig. Ektefellene må samtidig, i nærvær av to vitner som begge ektefeller har godtatt, underskrive ektepakten eller vedkjenne seg sin tidligere underskrift. Ektefellene og vitnene må være til stede sammen, og de må vite at det er en ektepakt som skal inngås. Vitnene skal underskrive ektepakten mens ektefellene er til stede. Vitnene må også være myndige og ved sans og samling.

Særeie kan bestemmes av giver eller arvelater, følger av el. § 48.

En giver eller arvelater kan bestemme at gave eller arv skal være mottakers særeie. For arv må dette bestemmes i testament, mens det for gaver må bestemmes samtidig med at gaven overrekkes. Av bevisshensyn bør dette gjøres skriftlig også for gaver. Mottakeren kan ikke endre slike bestemmelser hvis det ikke er særskilt bestemt eller klart forutsatt av giveren eller arvelateren.

3.0 FREMGANGSMÅTE VED SEPARASJON OG SKILSMISSE

3.1 Mekling

Mekling, jf. el. § 26

Ektefeller med felles barn under 16 år, må møte til mekling før separasjon eller skilsmisse kan innvilges. Formålet med meklingen er å komme fram til en avtale om foreldreansvaret, samværsretten og hvor barnet skal bo fast. Det skal alltid legges vekt på hva som vil være det for barnet.

Hvis du ønsker mer informasjon om begrepene foreldreansvar, samvær og fast bosted kan du kontakte JURK.

Meklingsattest, jf. barneloven § 54.

Etter at ektefellene har kommet fram til en avtale, utstedes det en meklingsattest. Dersom de ikke kommer fram til en avtale, utstedes en meklingsattest som beviser at mekling har vært forsøkt. Meklingsattesten er nødvendig for å få separasjonsbevilling.

3.2 Separasjon

Søknad om separasjon, jf. el. § 20.

En ektefelle som ikke ønsker å fortsette samlivet, kan kreve separasjon. Det er ikke nødvendig med samtykke fra den andre ektefellen og man behøver heller ikke gi noen begrunnelse. Søknadsskjema fås ved henvendelse til fylkesmannen, og søknaden sendes til fylkesmannen der ektefellen bor.

Separasjons uten virkning ved fortsatt samliv, jf. el. § 20 annet ledd.

En separasjon blir uten virkning dersom ektefellene fortsetter eller gjenopptar samlivet. Det at en separasjon blir uten virkning betyr at separasjonen ikke kan være noe grunnlag for skilsmisse. Samliv i en overgangstid inntil de flytter fra hverandre er akseptert. Normalt vil det være akseptert at man har fortsatt samlivet i opp til fire uker, uten at dette medfører at separasjonen anses som ugyldig. Det samme gjelder for kortvarige forsøk på å gjenoppta samlivet under separasjonstiden.

Rett til arv bortfaller ved separasjon, jf. arveloven § 8.

Ektefellenes arverett bortfaller ved separasjon.

3.3 Skilsmisse

Skilsmisse etter separasjon, jf. el. § 21.

Hver av ektefellene kan kreve skilsmisse når de har vært separert i minst ett år.

Skilsmisse etter samlivsbrudd, jf. el. § 22.

Det samme gjelder dersom samlivet har vært brutt i minst to år. Da må begge ektefeller gå god for at samlivet i realiteten har vært brutt i to år, ellers kan ikke fylkesmannen innvilge skilsmisse på dette grunnlaget.

Skilsmisse på grunn av overgrep, jf. el. § 23.

En ektefelle kan kreve skilsmisse uten forutgående separasjon dersom den andre ektefellen med hensikt har forsøkt å drepe ham eller henne eller barna. Det samme gjelder dersom ektefellen forsettlig har utsatt noen av dem for alvorlig mishandling eller dersom ektefellen har opptrådt på en måte som er egnet for å fremkalle alvorlig frykt for slik atferd. Søksmål om skilsmisse på dette grunnlag må reises innen seks måneder etter at ektefellen fikk kjennskap til handlingen, og senest to år etter at den fant sted. Fremgangsmåten er upraktisk, da det ofte kan ta lang tid før saken kommer opp for domstolene.

3.4 Virkningene av separasjon og skilsmisse

Når virkningene inntreer, jf. el. § 25.

Virkingen av separasjon og skilsmisse inntreer den dagen fylkesmannens bevilling er gitt eller dom blir avsagt, dersom ikke annet er særskilt bestemt.

Kan ikke gifte seg på nytt mens man er separert, jf. el. § 25 annet ledd.

Ektefeller kan ikke inngå nytt ekteskap før man er skilt, da det i henhold til norsk lov ikke er tillatt å være gift med to personer samtidig. Det er tillatt å ha samboer eller kjæreste.

4.0 SKIFTE

4.1 Innledning

Avtalefrihet ved skifte, jf. el. § 65 Ektefellene har avtalefrihet på skiftet. Dette betyr at ektefellene fritt kan avtale når og hvordan deling skal skje, og hvilke verdier som skal legges til grunn. Blir ektefellene ikke enige om hvordan de skal dele sine verdier og eiendeler, kommer ekteskapslovens regler til anvendelse.

Skriftlighet ikke et krav, men er absolutt anbefalt. Det er videre ikke noe krav til skriftlighet ved inngåelse av skifteavtale, men JURK anbefaler alltid at man inngår skriftlig skifteavtale på grunn av bevismessige hensyn. I punkt 6.4 kan du se et forslag til skifteavtale.

Når kan man kreve deling, jf. el. § 57. En ektefelle kan tidligst kreve at boet blir delt når det er gitt bevilling til separasjon eller skilsmisse. Det finnes enkelte andre særregler for når boet kan deles, blant annet når det er avtalt i ektepakt.

Skjæringstidspunkt, jf. el. § 60. Det er den formuen hver av ektefellene hadde på skjæringstidspunktet som skal deles. Skjæringstidspunktet er som hovedregel det tidspunkt begjæring om separasjon eller skilsmisse kom inn til fylkesmannen, eller da samlivet ble brutt dersom dette skjedde først. Det vil si at det er den dagen søknaden kom til fylkesmannens kontor eller den dagen ektefellene flyttet fra hverandre som er avgjørende for hvilke verdier som skal med i skifteoppgjøret. Formuen beregnes ut fra denne dagen, og delingen skjer etter de verdier som da forelå, uavhengig av hva som siden har skjedd med dem.

Avkastning etter skjæringstidspunkt, jf. el. § 60 annet og tredje ledd. Avkastning av likedelingsmidler som blir opptjent etter skjæringstidspunktet, skal ikke med på skiftet. Det samme gjelder gjeld som en ektefelle pådrar seg etter skjæringstidspunktet.

4.2 Verdimessig fordeling

Hovedregel er at felleseiet deles, jf. el. § 58. Hovedregelen i ekteskapsloven er at ektefellenes samlede formuer som er felleseie skal deles likt etter at det er gjort fradrag for gjeld. Vær oppmerksom på at det kun gjelder verdier. Den faktiske delingen av ektefellenes ting/gjenstander kan du lese mer om i punkt 4.6. Hva som kan holdes utenfor delingen, kan du lese mer om i punkt 4.3 til 4.5.

Det er nettoformuen som er gjenstand for deling, det er derfor viktig å kartlegge hvor mye gjeld hver av ektefellene har og hvilke eiendeler gjelden knytter seg til.

Nærmere om gjeldsfradraget, jf. el § 58 annet ledd.

En ektefelle som bare har felleseiendler og ikke krever skjevdeling eller har særeieendler, kan gjøre fradrag for all sin gjeld i det vedkommende eier, uten hensyn til hva gjelden stammer fra.

Eksempel:

Kari har en bil som er kjøpt under ekteskapet, som ved separasjon er verdt kr 500 000 og hun har en gjeld på kr 100 000. Ola har en hytte som er verdt kr 300 000, som er kjøpt under ekteskapet.

For å finne ut hvor mye hver av dem får summeres hver av ektefellene sine verdier, for deretter og deles på to. Den summen man da får summeres med den andre ektefelles delingssum.

	Kari	Ola
Fellesei	500 000	300 000
Gjeld	100 000	
Til deling:	$\frac{400\ 000}{2}$ 200 000	$\frac{300\ 000}{2}$ 150 000
	150 000	200 000
Hver av dem får:	350 000	350 000

Gjeldsfradrag, jf. el. § 58 tredje ledd.

Gjeld som ektefellen har pådratt seg ved erverv eller påkostninger av fellesei, kan det kreves fradrag for selv om en av ektefellene har skjevdelingsmidler eller særeie. Gjeld som ektefellen har pådratt seg ved erverv eller påkostninger av eiendeler som er særeie, kan det bare gjøres fradrag for når den totale verdien av særeie og eventuelle skjevdelingsmidler ikke er store nok til å dekke gjelden.

Annen gjeld kan for eksempel være forbrukergjeld eller studielån.

For annen gjeld, som for eksempel studiegjeld og forbruksgjeld, kan det gjøres et forholdsmessig fradrag. Reglene om annen gjeld kan være vanskelige å forstå. For annen gjeld skal en forholdsmessig del trekkes i fra, hvis man har skjevdelingsmidler eller særeieendler.

For å finne ut hvor mye man kan gjøre fratrukk for i felleseiendlene må man bruke denne formelen:

$$\frac{\text{Annen gjeld} \times \text{netto(n) likedelingsmidler (lm)}}{n \text{ lm} + n \text{ skjevdelingsmidler} + n \text{ særeie}} = \text{del av studielånet man kan fratrukke i lm}$$

Eksempel:

Egil og Kathrine skal skilles. Egil har et studielån på kr 100 000. En hytte i særeie verdt kr 400 000. Videre har de et hus i felleseie til en verdi av kr 800 000.

$$\text{Kr } 100\,000 \times \frac{800\,000}{800\,000 + 400\,000} = \text{kr } 66\,000 \text{ kan trekkes fra på skiftet}$$

Hvis Egil ikke hadde hatt særeiemidler kunne han trukket all gjeld fra likedelingsmidlene ved gjennomføring av skiftet.

4.3 Skjevdeling**Skjevdeling, jf. el. § 59.**

Det er gjort flere unntak fra likedelingsreglen. Et av de viktigste unntakene er skjevdeling. En ektefelle kan kreve skjevdelte verdien av formue som klart kan føres tilbake til:

1. Formue som en ektefelle hadde da ekteskapet ble inngått
2. Formue som under ekteskapet er ervervet ved arv, og
3. Formue som skyldes gaver ektefellen har mottatt fra andre enn ektefellen.

Dersom ektefellene har gjenopptatt samlivet etter en separasjon og deling har funnet sted, kan verdiene etter denne delingen kreves skjevdelte.

Skjevdeling inntreffer ikke automatisk, det må kreves. Det er videre et vilkår for skjevdeling at verdien klart kan føres tilbake til de omtalte midlene. Er midlene ombyttet i andre varige verdier, vil de likevel bli ansett for å være i behold. Det er den som krever skjevdeling som må bevise dette. I praksis kan dette ofte være vanskelige å bevise.

Det er kun nettoverdien som kan skjevdeles.

Skjevdeling er en verdiregel, og den gir ikke rett til å utta bestemte eiendeler. Det er kun nettoverdien man kan kreve skjevdelte. Dette betyr at dersom ektefellen hadde mer gjeld enn formue ved ekteskapets inngåelse, vil dette som utgangspunkt utelukke skjevdeling av disse verdiene.

Eksempel:

A og B giftet seg. A hadde kjøpt et hus før de giftet seg, som de flyttet sammen i. Når de giftet seg var huset verdt kr 1 000 000, men A hadde en gjeld tilknyttet huset på kr 800 000. Da kan A kun

skjevdele kr 200 000 (20 %), da dette er nettoverdien.

Har man mer gjeld enn eiendeler ved ekteskapets inngåelse, kan man ikke skjevdele. For å sikre seg disse midlene må arvelater ha opprettet testament hvor eiendelene er satt som særøie, jf. el. § 48

Skjevdelingsregelen beskytter altså ikke arv eller gave som foreligger ved inngåelsen av ekteskapet, hvis man inngår ekteskapet med mer gjeld enn formue. For å unngå likedeling av arv eller gave i slike tilfeller, må arvelater ha opprettet et testament som bestemmer at verdiene skal være særøie. For arv eller gave mottatt under ekteskapet vil det fortsatt være en skjevdelingsrett, selv om ektefellen hadde større gjeld enn formue ved ekteskapsinngåelsen.

Strengt beviskrav ved skjevdeling.

I de fleste ekteskap er det økonomisk sammenblanding. Dette kan gjøre det vanskelig å bevise at et skjevdelingskrav er i behold. Både for tilfellene hvor det har skjedd en sammenblanding av verdier, for eksempel skjevdelingsmidler har blitt belånt eller utbedret, eller hvor det har skjedd en ombytting av verdiene, stilles det strenge krav til bevisene. En sammenblanding av skjevdelingsmidler og andre midler er i seg selv et moment for likedeling. Skjevdelingskrav er likevel ikke utelukket, men beviskravene er svært strenge.

Verdivariasjoner.

Det er eiendelenes aktuelle verdi ved skjæringstidspunktet som skal legges til grunn. Verdivariasjoner kommer altså eieren til gunst og til skade.

Eksempel:

A og B giftet seg. A hadde et hus før de giftet seg, som de flyttet sammen i. Når de giftet seg hadde huset en verdi på kr 1 000 000, men A hadde en gjeld tilknyttet huset på kr 800 000. Da kan A kun skjevdele kr 200 000, da dette er nettoverdien. Dette utgjør 20 % av boligens verdi. Noen år senere går de fra hverandre. Ved skjæringstidspunktet, når de får innvilget separasjon, er huset verdt kr 2 000 000. A kan da skjevdele 20 % av kr 2 000 000, som utgjør kr 400 000.

Dersom en verdiøkning skyldes begge ektefellers innsats under ekteskapet, for eksempel oppussing av bad, skal denne verdiøkningen komme til fradrag i skjevdelingskravet. Verdiøkning som bare skyldes eierektefellenes innsats må det også ses bort fra i skjevdelingskravet, med mindre eventuelle utgifter er dekket med andre midler som eierektefellene kan skjevdele.

Samboerskap forut for ekteskapet

Midler man erverver under forutgående samboerskap, kan være grunnlag for skjevdeling.

Begrensninger i skjevdelingsretten, jf. el. § 59 andre ledd.

Dersom det vil føre til et åpenbart urimelig resultat for den andre ektefellen, kan skjevdelingsretten begrenses eller falle helt bort. Ved vurderingen skal det legges vekt på ekteskapets varighet og ektefellenes innsats for familien. Dette er en snever unntaksregel. Domstolene vil foreta en samlet vurdering i hvert enkelt tilfelle. Det er ektefellen som motsetter seg skjevdeling som må bevis at det vil være åpenbart urimelig.

Videre faller skjevdelingsretten bort dersom en ektefelle blir sittende i uskiftet bo. Les mer om dette i punkt 4.8.

Avtale seg bort fra skjevdelingsretten, jf. el. § 44.

Man kan også avtale seg bort fra skjevdelingsretten ved ektepakt.

Utvidelse av skjevdelingsretten i særskilte tilfeller, jf. el. § 59 tredje ledd.

Dersom sterke grunner taler for det, kan en ektefelle gis rett til å skjevdele verdien av felleseie som ikke ellers kan skjevdeles. Dette kan for eksempel tenkes hvor den ene ektefellen driver et enkeltpersonsforetak som må slås konkurs dersom verdien av den må likedeles. Dette er en meget snever unntaksregel. Domstolene vil også her foreta en konkret helhetsvurdering.

4.4 Følgende eiendeler kan en ektefelle holde utenfor deling

Personlige eiendeler, jf. el. § 61 første ledd a.

Personlige eiendeler som for eksempel klær, smykker og familiebilder fra egen slekt kan en ektefelle holde utenfor delingen, med mindre det vil virke åpenbart urimelig etter forholdene. Dette kalles at man holder noe forlods. Er en eiendel bare benyttet av den ene ektefellen, er dette ikke i seg selv nok til å holde gjenstanden utenfor delingen. Det at gjenstanden bare kan oppfylle den ene ektefellens behov, kan derimot være nok. Gjenstandens verdi er uten betydning for om den kan holdes utenfor delingen, men er verdien svært høy kan det være åpenbart urimelig.

Trygderettigheter, jf. el. § 61 første ledd b.

Rettigheter i en offentlig trygdeordning, og rettigheter i offentlige eller private pensjonsordninger kan holdes utenfor delingen. Det samme gjelder også for livrente og noen forsikringstyper.

Hvis en ektefelles uttak av slike rettigheter fører til at den andre ektefellen blir urimelig dårlig stilt, kan hun eller han tilkjennes et pengebeløp for å hindre dette. Mange misforstår dette og tror det er snakk om en overføring av pensjonspoeng. Ved vurdering av om det skal tilkjennes kompensasjon, skal det blant annet legges vekt på om ekteskapet har vært langvarig.

Andre unntak, jf. el. § 61 første ledd c.

Eiendeler av personlig karakter kan holdes utenfor delingen. Dersom den ene ektefellen blir urimelig dårlig stilt som følge av dette, kan denne tilkjennes kompensasjon. Eksempel på eiendeler av personlig karakter er rett etter avtale om føderåd eller kår og opphavsrett til åndsverk.

Ekteskapsloven § 61 første ledd d.

Verdien av erstatning, trygd eller forsikring som er ment å dekke utgifter og tap i fremtidig erverv ved personskade, kan holdes utenfor delingen. Det samme gjelder menererstatning, yrkesskadeforsikring og oppreisning. Det er et vilkår at verdiene er i behold. Dersom verdien er i behold på grunn av den andre ektefelles innsats, kan beløpet settes ned. Det viktige er her om man har fått forsikringen for fremtidig erverv og om det er i behold.

Utbetalinger fra arbeidsgiver i forbindelse med oppsigelse eller førtidspensjonering kan holdes utenfor delingen etter samme regler som for erstatning og trygd.

Barnas ting, jf. el. § 61 første ledd e.

Den av ektefellene som skal ha barna fast boende hos seg, kan kreve å beholde eiendeler bestemt til bruk for barna. Barnas eiendeler skal derfor ikke deles ektefellene imellom, da det følger av ekteskapsloven at det er ektefellenes samlede formuer som skal deles.

4.5 Særeie

Særeie, jf. el. § 42.

Gjenstander som er særeie skal holdes utenfor delingen. Disse skal altså ikke med i skifteoppgjøret. Dersom ektefellene har fullstendig særeie, tar hver av dem sitt ved delingen av boet. Ved delvis særeie, holdes midler som er særeie utenfor, mens resten av formuen deles etter reglene om felleseie.

Krav på vederlag ved økning av særeie, jf. el. § 63.

Hvis en ektefelle har brukt felleseiemidler til å øke verdien av sitt særeie, kan den andre ektefellen kreve et vederlag. Det er bare anledning til å kreve vederlag dersom ektefellen har midler igjen etter at gjelden er fratrukket. Vederlaget kan betales i avdrag.

Kan tilkjennes et vederlag ved vesentlig medvirkning til økning av den andre sitt særeie, jf. el. § 73.

Hvis en ektefelle gjennom bidrag til familiens underhold, ved arbeid eller på annen måte i vesentlig grad har medvirket til å øke den andre ektefellens særeie, er det også anledning til å tilkjenne vedkommende et vederlag.

4.6 Naturalfordeling

Rett til å beholde egne eiendeler, jf. el. § 66.

Hver av ektefellene har rett til å beholde eiendeler og rettigheter som vedkommende fullt ut eller for det vesentlige eier, dersom det ikke vil føre til et åpenbart urimelig resultat. En ektefelle kan også kreve å overta en eiendel som ektefellene eier sammen, forutsatt at man oppfyller kravet til vesentlig å eie den. Dersom man eier en gjenstand med mer enn ca. 75 % blir man ansett for å eie en vesentlig del. Ved vurderingen av om det vil være et urimelig resultat, vil retten veie ektefellenes interesser i å beholde gjenstanden mot den andre ektefellens interesser i å overta den.

Overtakelse av felles bolig og vanlig innbo, jf. el. § 67.

En ektefelle kan kreve å overta den tidligere felles bolig eller vanlig innbo, når særlig grunner taler for det. Dette gjelder selv om den andre ektefellen eier mer enn 75 % av eiendelen. Ved vurderingen skal det legges vekt på barnas og ektefellens behov. Kravet til særlige grunner er ikke strengt. Det er normalt tilstrekkelig dersom den ene ektefellen kan sannsynliggjøre at denne har større behov for boligen enn den andre ektefellen. Den ektefellen som skal ha barna boende fast hos seg, stiller vanligvis sterkt. Dersom den ene ektefellen har arvet eiendommen eller fått den i gave fra sin familie, kan den andre aldri kreve å overta den. Dette er en praktisk viktig regel. Det samme gjelder dersom ektefellen har odelsrett til eiendommen.

Bruksrett til bolig, jf. el. § 68.

Selv om den ene ektefellen overtar boligen, kan den andre ektefellen tilkjennes en bruksrett. Dette gjelder alle typer boliger, også de boliger som er arv til den andre ektefellen. Ved vurderingen av om bruksrett skal tilkjennes skal det legges vekt på barnas og ektefellenes behov. Bruksretten kan tidsbegrenses. Den skal vare så lenge man har behov for den. Det kan typisk være til barna flytter hjemmefra.

- Husleie ved bruksrett, jf. el. § 68 andre ledd.** Mange er ikke klar over at i slike tilfeller kan eierektefellen kreve husleie av den ektefellen som har bruksrett. Husleien skal tilsvare vanlig markedsleie, dersom ikke ektefellene har avtalt noe annet.
- Husleie der boligen er i sameie mellom ektefellene, jf. el. § 68 andre ledd.** Der boligen er i sameie mellom ektefellene, kan den ektefellen som flytter ut, kreve den andre ektefellen for husleie. Dersom det skal kunne kreves husleie av den andre, må imidlertid de faste utgiftene deles mellom ektefellene. Husleien bestemmes etter hvor stor andel hver av ektefellene eier. Hvis for eksempel den ektefellen som har bruksrett eier 50 % av boligen, skal denne kun betale halvparten av det en annen leietager normalt ville ha betalt for leiligheten.
- Man må kreve husleie, jf. el. § 68 andre ledd.** Husleien løper fra det tidspunkt det blir satt fram krav om det, man kan dermed ikke kreve husleie for tiden som har gått, kun for fremtiden. Krav om husleie kan tidligst fremsettes når man selv har flyttet ut. Kravet bør av bevis hensyn settes fram skriftlig.
- Verdsettelse av eiendeler, jf. el. § 69.** Dersom ektefellene ikke blir enige om en eiendels verdi, skal verdien fastsettes ved skiftetakst. Skiftetakst er relativt kostbart. Det er derfor en fordel om ektefellene kan bli enige om å la en takstmann takserer eiendelen. Verdien skal tilsvare eiendelens omsetningsverdi.
- Risiko for svingninger, jf. el. § 69 annet ledd.** Beholder en ektefelle eiendeler som vedkommende eier fullt ut, skal taksten tilsvare eiendelens verdi på skjæringstidspunktet. Det betyr at man selv har risikoen for verdisvingninger etter dette tidspunktet. Skifter ektefellene offentlig og en ektefelle overtar noe denne ektefellen på forhånd ikke eide fullt ut, skal verdien på utlodningstidspunktet legges til grunn. Utlodningstidspunktet er det tidspunktet skifteretten overfører boligen eller eiendelen til ektefellen. Skifter ektefellene privat, skal tidspunktet da det ble bestemt hvem som skal ha eiendelen legges til grunn. Du kan lese mer om offentlig og privatskifte i punkt 5.3.
- Reell likedeling, jf. el. § 70.** I en del tilfeller vil en ektefelle overta gjenstander som i verdi overstiger det vedkommende skal ha etter den økonomiske likedelingen. Da skal ektefellen betale den andre det overskytende, slik at resultatet blir en reell likedeling.

Eksempel:

Lars og Kari skal skille seg. De har et hus og en bil i felleseie, huset er verdt 1 500 000 kroner og bilen 500 000 kroner. Kari skal overta huset og Lars bilen. Kari må da betale Lars 500 000 kroner,

slik at de begge sitter igjen med verdier til 1 000 000 kroner, slik at det blir reell likedeling.

Overtakelse av fasteiendom eller liknende, jf. el. § 70 annet ledd.

Dersom en ektefelle overtar fast eiendom eller liknende, for eksempel en borettslagsleilighet, og vedkommende må betale ut den andre ektefellen, må sistnevnte nøye seg med en fordring med pantesikkerhet i eiendommen eller boretthigheten. Begge ektefellene kan si opp fordringene med seks måneders varsel. Dersom en ektefelle får bruksrett til den andre ektefellens eiendom, kan fordringen ikke sies opp så lenge bruksretten består.

Salg av ektefellenes eiendeler, jf. el. § 71.

Eiendeler som ikke blir overtatt av ektefellen, kan hver av dem kreve solgt på det åpne marked. Private brev og andre eiendeler det vil virke støtende om blir solgt til fremmede, kan ikke selges til utenforstående.

Kan kreve salg via namsmyndighetene, jf. el. § 71 tredje ledd.

Hver av ektefellene kan kreve at salget skal skje gjennom namsmyndighetene etter reglene om tvangssalg. Det enkleste er likevel om man klarer å selge uten namsmyndighetenes hjelp, slik at man for eksempel selges boligen gjennom en eiendomsmekler. Ved salg har hver av ektefellene forkjøpsrett under ellers like vilkår.

4.7 Utgifter fra samlivsbruddet til skiftet er avsluttet

Den som eier gjenstanden etter samlivsbrudd betaler utgiftene tilknyttet tingen, jf. sameieoven § 9.

Fra samlivsbruddet til skiftet er avsluttet, dekkes utgifter av den som eier gjenstanden utgiftene knytter seg til. Er den i sameie, skal begge ektefellene betale utgiftene. For felles bolig gjelder det samme, men slik at den som blir boende kan bli krevd for husleie, se punkt 4.6.

4.8 Oppgjør ved den ene ektefelles død

Midlene skal deles etter ekteskapsloven, jf. el. § 76.

Ved den ene ektefellens død, skal ektefellenes formue deles mellom lengstlevende ektefelle og avdødes arvinger etter ekteskapsloven, så fremt lengstlevende ikke velger å sitte i uskiftet bo, eller noe annet er avtalt. Uskifte betyr at man utsetter skifte ved en av ektefellenes død. Deling kan kreves av lengstlevende ektefelle og avdødes arvinger.

Skjevdeling kan ikke kreves ved uskifte, jf. el § 77.

Velger man å sitte i uskiftet bo kan man ikke kreve noen midler skjevdelte. Arvingene kan videre ikke kreve noen eiendeler tatt ut forlods, se punkt 4.4, eller kreve vederlag, se punkt 4.5.

Skjæringstidspunktet, jf. el § 78.

Skjæringstidspunktet er ved ektefellens død, så fremt ikke man var separert ved et tidligere tidspunkt. Sitter man i uskifte er skjæringstidspunktet fra når deling blir begjært.

Hvordan man foretar delingen ved død

Hvis den ene ektefellen dør, deler man altså først verdiene som ved et vanlig oppgjør, og man følger de reglene som ekteskapsloven oppstiller. Dette gjelder så fremt man ikke velger å sitte i uskifte, da er det som nevnt noen unntak for blant annet skjevdeling. Når gjenlevende ektefelle og arvinger har fordelt eiendeler og verdier etter ekteskapsloven foretas skifte etter arvelovens regler. Da er det den avdødes eiendeler og verdier som skal fordeles. For å lese mer om fordeling av eiendeler etter død kan man lese i brosjyren ”Arv”, som man får fra JURK ved etterspørsel

5.0 ANDRE SPØRSMÅL

5.1 Ektefellebidrag

Underholdsplikt opphører ved samlivsbrudd, jf. el. § 79.

Ektefellene har under ekteskapet gjensidig underholdsplikt, se punkt 1.4. Når ekteskapet opphører ved separasjon og skilsmisse, er hovedregelen at denne underholdsplikten opphører. Det samme gjelder ved samlivsbrudd.

I noen tilfeller kan man få ektefellebidrag, jf. el. § 79 andre og tredje ledd.

Dersom en ektefelles evne til og mulighet for å sørge for passende underhold er blitt dårligere som følge av omsorgen for felles barn eller fordeling av felles oppgaver under samlivet, kan den andre ektefellen pålegges å betale bidrag. I andre tilfeller kan bidrag bare pålegges dersom særlige grunner taler for det. Bestemmelsen tar sikte på de tilfeller der den ene ektefellen har redusert ervervsevne på grunn av omsorg for barn, ved at ektefellen for eksempel har vært hjemmeværende eller at hun har hatt tatt en større del av oppgavene i hjemmet. Noen momenter som vektlegges i en vurdering om hvorvidt det skal tilkjennes ektefellebidrag er ekteskapets varighet, alder til bidragsmottakeren, om vedkommende har hatt omsorg for felles barn og mulighetene bidragsmottakeren har til å skaffe seg arbeid.

Fastsettelse av bidrag, jf. el. § 83.

Ektefellene kan inngå avtale om bidrag. Dersom ektefellene ikke blir enige om bidragsspørsmålet, kan hver av dem kreve at det avgjøres av domstolene. Dersom begge ønsker det, kan spørsmålet i stedet avgjøres av Nav. Ektefellene kan kreve avgjørelse om bidragsspørsmålet, selv om de tidligere har inngått avtale om bidrag. Videre kan hver av ektefellene kreve at bidrag som er fastsatt av Nav eller domstolene endres eller oppheves dersom særlige grunner foreligger.

Tidsbegrensning av bidrag, jf. el. § 81.

Bidrag skal fastsettes for en begrenset tid på inntil tre år. Foreligger det særlige grunner kan bidrag fastsettes for lengre tid eller uten tidsbegrensning. Bidrag kan pålegges for en tid som ligger inntil tre år før kravet ble satt fram overfor bidragsfogden eller domstolen. Bidraget skal som utgangspunkt fastsettes som løpende bidrag. Når særlige grunner taler for det, kan bidrag likevel fastsettes til en engangssum.

Retten til bidrag faller bort ved ekteskap eller ved bidragspliktiges død, jf. el. § 82.

Retten til bidrag faller bort hvis den bidragsberettigede inngår nytt ekteskap eller den bidragspliktige dør.

5.2 Midlertidige avgjørelser om separasjon, bruksrett, bidrag og besøksforbud

Midlertidig avgjørelse, jf. § 91 til 93.

En ektefelle kan begjære at retten treffer midlertidig avgjørelse om separasjon, rett til bidrag eller bruksrett til bolig eller vanlig innbo i det felles hjemmet. En slik midlertidig avgjørelse kan også treffes før separasjon er krevd eller søksmål om skilsmisse er reist, men da kreves det at det foreligger særlige grunner. Når ikke annet er bestemt gjelder en midlertidig avgjørelse fram til spørsmålet om separasjon, bidrag eller bruksrett er rettskraftig avgjort.

5.3 Privat og offentlig skifte

Delingen av ektefellenes formuer kan foregå privat eller offentlig. Det er de samme reglene som legges til grunn både ved privat og offentlig skifte. Partene kan som nevnt i punkt 4.1 inngå avtaler om delingen uavhengig av ekteskapslovens regler.

Privat skifte

Dersom ektefellene velger privat skifte ordner de selv med delingen og gjennomføringen av den. Ekteskapsloven stiller ingen krav til gjennomføringen av skiftet. Det man blir enige om under skiftet, bør likevel utformes som en skriftlig avtale for å hindre en senere tvist. Du finner et eksempel på en skifteavtale i punkt 6.4.

Trenger ikke advokat

Ektefellene kan velge om de ønsker bistand til gjennomføringen av skiftet, enten ved hjelp av hver sin advokat eller andre juridiske rådgivere. Det er viktig å presisere, at man ikke trenger advokat for å utføre skifte. Ektefellene kan fint utføre dette selv hvis de er enige om delingen.

Offentlig skifte

Et offentlig skifte foretas av tingretten etter begjæring av en eller begge ektefellene. Dersom en ektefelle ønsker et offentlig skifte, kan ikke den andre ektefellen hindre dette. Tingretten skal avklare de spørsmål som må løses mellom ektefellene og avslutter delingen med å fordele eiendelene.

Ektefellene kan kreve midlertidig avgjørelse, jf. el. § 91.

Tingretten har i utgangspunktet ikke ansvar for ektefellenes eiendeler mens skiftet pågår. Ektefellene råder altså fremdeles over sine eiendeler. Unntak fra dette gjøres dersom det er grunn til å frykte at en ektefelle vil unndra eiendeler fra delingen eller på annen måte gjøre det vanskelig å oppfylle den andre ektefellens rettigheter. I slike tilfeller kan vedkommende ektefelle kreve en midlertidig avgjørelse slik at midlene sikres.

Et offentlig skifte kan bli svært kostbart. Det skal betales et gebyr på 25 ganger rettsgebyret før tingretten foretar et offentlig skifte. I tillegg kommer partenes advokatutgifter. Rettsgebyret oppjusteres hvert år og ved henvendelse til fylkesmannen kan man få opplyst hvor mye rettsgebyret utgjør.

Forberedende rettsmøte

Dersom ektefellene ikke blir enige om delingen, kan det være praktisk å begjære offentlig skifte, og be om at skifteretten innkaller til forberedende rettsmøte. Dommeren bruker her tid på å mekle mellom partene. Mange saker løses på dette nivået. Forberedende rettsmøte koster omkring en tidel av et fullt offentlig skifte.

Lemping av urimelige avtaler, jf. el. § 65 andre ledd.

Dersom en skifteavtale vil virke urimelig for en av partene, kan den helt eller delvis settes til side av domstolene. I stedet for å sette avtalen til side, kan domstolene bestemme at den ektefellen som blir urimelig dårlig stilt, blir tilkjent et beløp fra den andre ektefellen. Søksmål må være reist innen tre år etter at avtalen ble inngått. Jo tidligere kravet fremmes, jo sterkere vil man stå med hensyn til å vinne fram.

6.0 EKSEMPEL PÅ SKIFTEOPPGJØR OG SKIFTEAVTALE

Her følger et tenkt skifteoppgjør. Vi har forsøkt å vise hvordan det økonomiske oppgjøret blir når man følger ekteskapslovens regler, og deretter hvordan gjenstandene og verdiene kan fordeles.

6.1 Faktum:

Lars og Kari giftet seg i 1985. De er nå separert, og skal foreta et skifte. I 1990 kjøpte de et hus til kr 500 000. 50 000 kr av huset ble betalt av Kari ved penger hun hadde fått i gave fra sin mor. Det øvrige ble finansiert ved et lån. Ved separasjon, skjæringstidspunktet, er huset verdt kr 2 000 000. Gjelden på huset er kr 300 000.

Lars og Kari har opp gjennom årene hatt forskjellige biler. Den de har nå, er på skjæringstidspunktet verdt kr 200 000. Gjelden er på kr 100 000. Ektefellene eier bilen sammen og er sammen ansvarlig for lånet.

Kari fikk i 1997 ei hytte som arv fra sin far. Farens testament fastsatte at hytta skulle være hennes særeie. Hytta er på skjæringstidspunktet verdt kr 500 000. Kari har tatt opp lån for å pussa opp hytta. Restgjelden er nå på kr 200 000.

Lars kjøpte i 2000 et maleri av en kunstner venn. Maleriet er på skjæringstidspunktet verdt kr 50 000.

De første årene Lars og Kari var gift, studerte både Lars og Kari. Lars har på skjæringstidspunktet en studiegjeld på kr 100 000 og Kari en studiegjeld på kr 100 000.

6.2 Verdimessig fordeling

De lurer hvordan de skal dele verdiene:

1. Hovedregelen etter el. § 58 er at alle midler skal deles likt. Det er som nevnt noen unntak fra denne regelen. Derfor må man finne ut om noe kan holdes utenfor deling.

2. Kari har både skjevdelingsmidler og særeiemidler, og dette skal dermed holdes utenfor deling jf. el. § 59 og el. § 42.

3. Skjevdelingsmidlene tilknyttet huset:

50 000 kr av 500 000 kr var gave fra moren til Kari. Dette utgjør 10 % av boligens verdi. I dag er boligen verdt 2 000 000 kroner.

Kari kan dermed skjevdele 10 % av 2 000 000 kroner, noe som utgjør 200 000 kroner.

Det blir dermed 1 800 000 kroner til likedeling av huset, noe som utgjør 900 000 kroner på hver av dem.

4. Særeiemidler:

Hytte verdt 500 000 kroner. Det er videre kr 200 000 i gjeld tilknyttet hytten. Når man har særeiemidler skal gjelden alltid knyttes opp mot særeiemidlene.

Gjenstand	Totalbeløp	Kari		Lars	
		Felleseie	Særeie Skjevdelingsmidler	Felleseie	Særeie Skjevdelingsmidler
Bolig	2 000 000	900 000	200 000	900 000	
Bil	200 000	100 000		100 000	
Hytte	500 000		500 000		
Maleri				50 000	
Gjeld					
Bolig	-300 000	-150 000		-150 000	
Bil	-100 000	- 50 000		- 50 000	
Hytte	-200 000		- 200 000		
Studiegjeld	-100 000			-100 000	
Nettoverdier		800 000	500 000	750 000	

Fra Kari kommer kr 800 000 til deling og fra Lars kommer det kr 700 000. Karis skjevdelingsmidler og særeie holdes som nevnt utenfor deling.

Ektefellene skal hver ha felleseiemidler for kr 775 000. Dette kommer man fram til ved å summere de beløpene som kommer til deling fra hver av ektefellene og dele på to:

$$800\,000 + 750\,000 = 1\,550\,000$$

$$1\,550\,000 : 2 = 775\,000$$

I tillegg skal Kari ha skjevdelingsmidler for kr 200 000.

$$775\,000 + 200\,000 = 975\,000$$

Videre har hun kr 300 000 (kr 500 000 – kr 200 000) i netto særeiemidler.

$$\text{Totalt skal Kari dermed ha } 975\,000 + 300\,000 = 1\,275\,000$$

Til sammen skal Lars ha kr 775 000, og Kari skal ha kr 1 275 000.

6.3 Naturalfordeling

Ved naturalfordeling menes hvem som overtar de ulike eiendelene/tingene.

I vårt tilfelle blir Lars og Kari enige om at Lars skal overta boligen. Han skal også overta gjeld knyttet til boligen. Kari skal overta bilen og gjelden knyttet til denne. Ellers beholder hver det vedkommende eier.

Lars overtar	Gjenstandens verdi i kroner	Kari overtar	Gjenstandens verdi i kroner
Bolig	2 000 000		
Maleri	50 000	Bil	200 000
Gjeld bolig	-300 000	Gjeld bil	-100 000
		Hytte	500 000
Studiegjeld	-100 000	Gjeld hytte	-200 000
Overtar totalt	1 650 000	Overtar totalt	400 000

Lars overtar midler for kr 1 650 000. Kari overtar midler for kr 400 000. Som tidligere nevnt skal verdien på midlene man får etter fordeling tilsvare verdien man har krav på etter den verdimessige fordelingen. Lars må dermed betale Kari ut hvis han skal overta boligen. Kari skulle etter den verdimessige fordelingen ha kr 1 275 000.

Lars må dermed betale Kari: $\text{kr } 1\,275\,000 - \text{kr } 400\,000 = \text{kr } 875\,000$.

Kari vil da sitte igjen med verdier tilsvarende $\text{kr } 1\,275\,000 (400\,000 + 875\,000)$

Lars vil da sitte igjen med verdier tilsvarende $\text{kr } 775\,000 (1\,650\,000 - 875\,000)$

6. 4 Skifteavtale

Skifteavtale

Et eksempel på en skifteavtale.

Kari Nordmann, født (dato) og Lars Nordmann, født (dato) er med denne avtale enige om det økonomiske oppgjøret i forbindelse med partene sin separasjon/skilsmisse:

1. Lars Nordmann overtar boligen i Lillevikveien 2, 1234 Lillevik, gnr 3, bnr 25. Kostnader i forbindelse med gjennomføringen av overtakelsen av boligen bæres av Lars Nordmann.
2. Lars Nordmann overtar alene lånet som hviler på boligen, lån nummer 1234 55 6789. Kostnader i forbindelse med overtakelsen av lånet bæres av Lars Nordmann. For øvrig beholder hver sine egne gjeldsposter.
3. Kari Nordmann overtar bilen med reg. nr. AB 12345 og gjelden tilknyttet denne.
4. Hver beholder bankkonti i eget navn.
5. Kari Nordmann beholder hytta.
6. Lars Nordmann betaler Kari Nordmann ut med kr 875 000 innen (dato).
7. Innbo og løsøre fordeles mellom partene i en separat avtale.

Ved gjennomføringen av denne avtalen anses skiftet mellom Kari Nordmann og Lars Nordmann som endelig oppgjort og partene har intet mer å kreve av hverandre i forbindelse med skifteoppjøret. Denne avtalen er inngått i 2 -to- eksemplarer, ett til hver av partene.

Sted/ dato:

Sted/dato:

.....
Kari Nordmann

.....
Lars Nordmann

7.0 Kilder:

Ekteskapsloven, Gyldendal Rettsdata

Lødrup, Peter og Sverdrup, Tone. «Familieretten». 6. utg. Oslo, 2009

Sverdrup, Tone: Stiftelse av sameie i ekteskap og ugift samliv,
Universitetsforlaget 1997

KONTAKT OSS

Telefon:

22 84 29 50

Adresse:

Juridisk rådgivning for kvinner
Arbinsgate 7
0253 Oslo

www.jurk.no